

Emma Kari vihr ym.

Toimenpidealoite laillisuustarkastuksesta Maahanmuuttovirastoon ja turvapaikkalainsäädännön ihmisoikeusvaikutusten selvittämisestä

Eduskunnalle

Turvapaikkajärjestelmään on kohdistunut tällä hallituskaudella ennennäkemätön määrä tiukennuksia. Oikeudellista apua on rajoitettu, valitusaikoja lyhennetty, turvapaikkaperusteita kiristetty ja perheenyhdistämistä vaikeutettu entisestään. Näiden heikennyksien ensisijainen tavoite on ollut Suomen tekeminen mahdollisimman vähän houkuttelevaksi maaksi turvapaikanhakijoille. Amnesty International nostaa vuosiraportissaan turvapaikkapolitiikan kiristykset esimerkkinä ihmisoikeuksien rapautumisesta Suomessa. Sisäministeri Risikko on sanonut hallituksen ottavan Amnestyn esittämän arvion vakavasti.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt Suomen houkuttelevuuden vähentämistä turvapaikanhakumaa-
na varsin ongelmallisena hyväksyttävyyysvaatimuksen ja perusoikeuksien rajoittamisperusteiden kannalta. Näkemys perustuu erityisesti perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettuun velvollisuuteen turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan nostanut esiin monia muita turvapaikkalainsäädännön ongelmia perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta, mutta ne on jatkokäsittelyssä helposti sivuutettu, jollei kyse ole ollut sääätämisyjärjestyksestä. Perustuslakivaliokunta on muun muassa myös huomauttanut, että ulkomaalaislakiin on viimeisen vuoden aikana ehdotettu muutoksia useissa eri hallituksen esityksissä ilman, että niiden vaikutuksia olisi arvioitu kokonaisvaltaisesti. Ongelmallista on myös, että esimerkiksi perheenyhdistämiseen tehtyjen aiempien tiukennusten vaikutuksia ei ole selvitetty ennen kuin uudet kiristykset on viety läpi.

Maahanmuuttovirasto puolestaan on esittänyt, että kielteisten turvapaikkapäätösten lisääntynyt osuus on seurausta parantuneesta turvallisuustilanteesta lähtömaissa. Helsingin Sanomat kuitenkin paljasti, että Suomen kiristyneille maalinjauksille ei löytynyt kunnollisia perusteita Maahanmuuttoviraston omasta maatiedosta. Maahanmuuttoviraston johtaja ei ole myöskään osannut asiaa julkisesti perustella.

Tiukentunutta linjaa on perusteltu myös sillä, että Suomi noudattaa eurooppalaista käytäntöä. Kielteisten turvapaikkapäätösten osuus on Suomessa kuitenkin paljon korkeampi kuin verrokki-
maissamme. Viime vuonna irakilaisista turvapaikanhakijoista 18 prosenttia sai turvapaikan Suomesta EU:n keskiarvon ollessa 61 prosenttia.

Toimenpidealoite TPA 6/2017 vp

Kielteisten turvapaikkapäätösten lisääntyneen osuuden on esitetty myös olevan seurausta siitä, että hakijoiden profiili on muuttunut. Olisi kuitenkin erikoista, jos Suomeen tulisi kovin erilaisia hakijoita kuin esimerkiksi Ruotsiin ja Saksaan, eikä tästä ole esitetty näyttöä.

Oikeusvaltiossa turvapaikkapäätösten on perustuttava hyvään hallintoon, puolueettomaan maatiedon käyttöön sekä yksilölliseen ja oikeudenmukaiseen käsittelyyn.

Helsingin keskustassa mieltään osoittavat turvapaikanhakijat vetoavat päättäjiin oikeudenmukaisen turvapaikkaprosessin puolesta. Turvapaikanhakijoiden, ihmisoikeus- ja pakolaisjärjestöjen, juristien, tavallisten suomalaisten, tutkijoiden, kirkkojen ja arvojohtajien viesti on kuultava ja siihen on vastattava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin teettääkseen perusteellisen ja riippumattoman laillisuustarkastuksen Maahanmuuttovirastoon sekä arvioidakseen turvapaikkalainsäädäntöön tehtyjen tiukennusten vaikutukset turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksiin.

Helsingissä 2.3.2017

Emma Kari vihr
Eva Biaudet r